Kurdish Institute for Elections
پەیمانگەی کوردی بۆ هەڵبژاردن

ئەنجامی دەنگەکانی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان بەشێوازی سانتلیگۆی هەموارکراو

ئارام جەمال

ئایاری 2025

پێشەکی

ئەگەر دەنگی دروستی لیستەکانی بەشداربووی هەڵبژاردنی شەشەمین خولی پەرلەمانی کوردستان (ئۆکتۆبەری 2024) لە هەڵبژاردنی داهاتووی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراقدا بەکاربهێنین، کە بڕیار وایە لە نۆڤەمبەری (2025)دا ئەنجام بدرێت، ئەنجامەکان لەبەر ئەم دوو گۆڕاوە سەرەکیەی خوارەوە گۆڕانکاریان بەسەردا دێت.

گۆڕاوی یەکەم: سیستمی هەڵبژاردنەکە لە لیستی نوێنەرایەتی ڕێژەیی/زۆرترین ماوە(باقي الاقوی) گۆڕاوە بۆ لیستی نوێنەرایەتی ڕێژەیی/سانتلیگۆی هەموارکراو بە پلەی (1.7).

گۆڕاوی دووەم: ژمارەی کورسی گشتی بازنەکانی هەڵبژاردنی هەولێر و سلێمانی و دهۆک لە هەڵبژاردنی داهاتووی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراقدا بەڕێژەی (40% بۆ 50%) کەمترە، دیارە ئەمەش وادەکات ژمارەی کاندیدی لیستەکانیش بەهەمان ڕێژە لە هەڵبژاردنی داهاتووی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراقدا کەمتربێت. بۆ نموونە لە هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستاندا هەر لیستێک (حزبێک یان هاوپەیمانی) لە بازنەی هەڵبژاردنی هەولێردا دەیتوانی هەتا (64) کاندیدی هەبێت. بەڵام لە هەڵبژاردنی داهاتووی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراقدا ئەم ژمارە کەمی کردووە. هەر لیستێک لەوانەیە بتوانێت هەتا (30) کاندیدی هەبێت، کە ئەمەش تاڕادەیەک کاریگەری دەبێت بۆسەر کۆی ژمارەی دەنگە بەدەستهاتووەکانی لیستە بەشداربووەکانی هەڵبژاردنەکە لەو بازنەیەدا.

ئەم شیکارە دەیەوێت وەڵامی دوو پرسیاری دەستبکەوێت:

پرساری یەکەم: ئەگەر شێوازی سانتلیگۆی هەموارکراو بەسەر دەنگە بەدەستهاتووەکانی هەر لیستێکی بەشداربووی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان تاقیبکەینەوە، ئەنجامەکە چی لێدێت؟

پرسیاری دووەم: ئەگەر پێنج لیستی ئۆپۆزسیۆن (نەوەی نوێ، یەکگرتووی ئیسلامی، ڕەوتی هەڵوێست، کۆمەڵی دادگەریی، بەرەی گەل) بەیەک لیستی هاوبەش و هاوپەیمانێتیەوە بچنە نێو کێبڕکێی هەڵبژاردنی داهاتووی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق، ئەنجامەکان بەکوێ دەگات؟

ژمارەی کورسیە گشتیەکان

بەپێی ئەو خشتەیەی لە پاشکۆی یاسای هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق و پارێزگاکان و قەزاکان ژمارە (12)ی ساڵی 2018 و هەموارەکاندا هاتووە پاڵپشتە بەو دۆکۆمێنتەی لە لایەن کۆمیسۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکانی عێراق، ژمارەی کورسیەکانی هەرسێ بازنەی هەڵبژاردنی (هەولێر، سلێمانی، دهۆک) بەم شێوەی خوارەوەیە:

خشتەی ژمارە -1- ژمارەی کورسییە گشتییەکان		
بازنەکانی هەلبژاردن	ژمارەی کورسی گشتی	ژمارەی کورسی کۆتای ژنان
هەولیر	15	4
سلێمانی	18	5
دهۆک	11	3
کۆی گشتی	44	12

تێبینی

شیکارەکە تەنها سنوری هەرسێ بازنەی هەڵبژاردنی (هەولێر، سلێمانی، دهۆک) لەخۆدەگرێت، لەبەرئەوەی پارێزگایی هەڵەبجە لە هەڵبژاردنی داهاتووی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراقدا بازنەیەکی هەڵبژاردنی سەربەخۆ نیە و لەناو بازنەی هەڵبژاردنی سلێمانیدایە.

خشتەی ژمارە -2-
شیکاری دەنگەکانی پەرلەمانی کوردستان بە شێوازی سانتلیگۆی هەموارکراو
بازنەی هەڵبژاردنی هەولێر

لیستەکان	کۆی دەنگەکان	1.7	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	ژ. کورسی
پارتی دیموکراتی کوردستان	347786	204580	115929	69557	49684	38643	316167	26753	23186	20458	18304	16561	9
یەکێتیی نیشتمانی کوردستان	111102	65354	37034	22220	15872	12345	10100	8546	7407	6535	5847		3
جولانەوەی نەوەی نوێ	104222	61307	34741	20844	14889	11580	9475	8017	6948	6131			3
یە کگرتووی ئیسلامی کوردستان	24178	14222	8059	4836	3454	2686	2198	1860	1612				0
کۆمەلی دادگەریی کوردستان	20265	11921	6755	4053	2895	2252	1842	1559					0
رەوتی هەلوێست	16871	9924	5624	3374	2410	1875	1534						0
بەرەی گەل	9776	5751	3259	1955	13967	1086							0
هاوپەیمانی هەرێمی کوردستان	3458	2034	1153	692	494								0
هاوپەیمانێتی سەردەم	2102	1236	1.153	420									0
بەرەی تورکمانی عێراقی	1725	1015	575										0
گۆڕان (التغيير)	1455	856											0
بزووتنەوەی ئیسلامی	881	518											0
بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامی	421	248											0
هاوپەیمانی نیشتمانی	255	150											0
کاندیدانی تاکەکەسی	9190	بە (29) کاندیدی تاکەکەسی (9190) دەنگیان بەدەستهێناوە. لەبەرئەوە هیچیان دەرناچن											0
پێکهاتەکان	15586	پێکهاتەکان شێوازی سانتلیگۆی هەموارکراو نایانگرێتەوە و بە جیا حسابیان بۆ دەکرێت											0
کۆی گشتی دەنگی دروست	669.273												15

Kurdish Institute for Elections
پەیمانگەی کوردی بۆ هەڵبژاردن

دەرئەنجامی خشتەکە

وەک لەخشتەی ژمارە (2) دا دەرکەوتووە، لە بازنەی هەڵبژاردانی هەولێردا تەنها سێ لیست توانیویانە کورسی گشتی بازنەکە ببەنەوە، (پارتی دیموکراتی کوردستان (9) کورسی، یەکێتی نیشتمانی کوردستان (3) کورسی، نەوەیی نوێ (3) کورسی، بەڵام هیچ کام لە لیستەکان و کاندیدی تاکە کەسی کورسیان بەرنەکەوتووە.

گریمانە

بەڵام ئەگەر ئەو پێنج لیستەی ئۆپۆزسیۆن (نەوەی نوێ، یەکگرتووی ئیسلامیی، ڕەوتی هەڵوێست، کۆمەڵی دادگەریی، بەرەی گەل) پێکەوە بەیەک لیست دابەزن، ئەنجامەکە گۆڕانی بەسەرداێت و پارتی دیموکراتی کوردستان کورسیەکی کەم دەکات و دەچێت بۆ هاوپەیمانێتی ئۆپۆزسیۆن و کورسیەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان وەک خۆی دەمێنێتەوە (سەیری خشتەی ژمارە - 3 - بکە).

خشتەی ژمارە -3-
بازنەی هەلبژاردنی هەولیر
ئەنجامی لیستی هاوبەشی ئۆپۆزسیۆن

لیستەکان	کۆی دەنگەکان	1.7	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	ژ.کورسی
پارتی دیموکراتی کوردستان	347786	204580	115929	69557	49684	38643	316167	26753	23186	20458	18304	16561	8
لیستی هاوبەشی ئۆپۆزسیۆن	175312	103125	58437	35062	25044	19479	15937	13486	11687	10312	92027		4
یەکێتیی نیشتمانی کوردستان	111102	65354	37034	22220	15872	12345	10100	8546	7407	6535			3
ئەوانیتر	35073												0
کۆی گشتی دەنگی دروست	669.3												15

خشتەی ژمارە -4-
شیکاری دەنگەکانی پەرلەمانی کوردستان بە شێوازی سانتلیگۆی هەموارکراو
بازنەی هەلبژاردنی سلێمانی و هەلەبجە

لیستەکان	کۆی دەنگەکان	1.7	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	ژ. کورسی
یەکێتیی نیشتمانی کوردستان	269889	158758	89963	53978	38556	29988	24535	20761	17993	15876	14205	12852	8
جولانەوەی نەوەی نوێ	141179	83046	47060	28236	20168	15687	12834	10860	9412	8305	7430		4
پارتی دیموکراتی کوردستان	62856	36974	20952	12571	8979	6984	5714	4835	4190	3697			2
یە کگرتووی ئیسلامی کوردستان	50534	29726	16845	10107	7220	5615	4594	3887	3369				2
کۆمەلی دادگەریی کوردستان	40922	24072	13641	8184	5846	4547	3720	3148					1
رەوتی هەلوێست	33631	19783	11210	6726	4804	3737	3057						1
بەرەی گەل	21080	12400	7027	4216	3011	2342							0
گۆڕان (التغییر)	9933	5843	3311	1987	1419								0
هاوپەیمانی هەرێمی کوردستان	8917	5245	2972	1783									0
بزووتنەوەی ئیسلامی	4281	2518	1427										0
هاوپەیمانێتی سەردەم	3909	2299	1303										0
بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامی	880	517	293										0
هاوپەیمانی نیشتمانی	769	452	256										0
کاندیدانی تاکەکەسی و پێکهاتەکان	16380	بە (33) کاندیدی تاکەکەسی و (10) کاندیدی مەسیحی و تورکمان (16380) دەنگیان بەدەستهێناوە.											0
کۆی گشتی دەنگی دروست	665160												18

Kurdish Institute for Elections
پەیمانگەی کوردی بۆ هەڵبژاردن

تێبینی:
لەم خشتەیەدا ژمارەی دەنگەکانی هەر لیستێک لەسەر ئاستی هەردوو بازنەی هەلبژاردنی سلێمانی و هەلەبجە پێکەوە کۆکراونەتەوە، واتە بە تەنیا دەنگەکانی سلێمانی هەژمار نەکراوە.

دەرئەنجامی خشتەکە

وەک لەخشتەی ژمارە (4) دا ڕوونبۆتەوە لەکۆیی(13) لیستی بازنەی هەڵبژاردنی سلێمانی و هەڵەبجە بۆ بردنەوەی (18) کورسی، تەنها شەش لیست توانیویانە کورسی گشتی هەڵبژاردنەکە ببەنەوە.

* یەکێتی نیشتیمانی کوردستان (8) کورسی
* جوڵانەوەی نەوەی نوێ (4) کورسی
* پارتی دیموکراتی کوردستان (2) کورسی
* یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان (2) کورسی
*کۆمەڵی دادگەریی کوردستان (1) کورسی
* ڕەوتی هەڵوێست (1) کورسی

گریمانە:

ئەو پێنج لیستەی ئۆپۆزسیۆن (نەوەی نوێ، یەکگرتووی ئیسلامیی، ڕەوتی هەڵوێست، کۆمەڵی دادگەریی، بەرەی گەل) پێکەوە بەیەک لیست دابەزن، ئەنجامەکە بەم شێوەی لێ دێت.

خشتەی ژمارە -5-

بازنەی هەلبژاردنی سلێمانی و هەلەبجە/ ئەنجامی لیستی هاوبەشی ئۆپۆزسیۆن

لیستەکان	کۆی دەنگەکان	1.7	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	ژمارەی کورسی.
لیستی هاوبەشی ئۆپۆزسیۆن	287346	169027	95782	57469	41049	31927	26122.	22104	19156	16903	15123	13683	8
یەکێتیی نیشتمانی کوردستان	269889	158758	89963	53978	38556	29988	24535	20761	17993	15876	14205		8
پارتی دیموکراتی کوردستان	62856	36974	20952	12571	8979	6984	5714	4835	4190	3697			2
ئەوانی دیکە هەموویان	45069												0
کۆی گشتی دەنگی دروست	665160												18

خشتەی ژمارە -6-

شیکاری دەنگەکانی پەرلەمانی کوردستان بە شێوازی سانتلیگۆی هەموارکراو

بازنەی هەڵبژاردنی دهۆک

لیستەکان	کۆی دەنگەکان	1.7	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	ژ. کورسی
پارتی دیموکراتی کوردستان	402152	236560	134051	80430	57450	44684	36559	30935	26810	23656	21166	19150	9
جولانەوەی نەوەی نوێ	46631	27430	15543	9326	6662	5181	4239	3587	3109	2743	2454		1
یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان	42732	25136	14244	8546	6105	4748	3885	3287	2849	2514			1
یەکێتیی نیشتمانی کوردستان	28557	16798	9519	5711	4079	3173	2596	2197	1904				0
ڕەوتی هەلوێست	8438	4964	2813	1688	1205	938	767						0
کۆمەلی دادگەریی	3677	2163	1226	735	525	409							0
بەرەی گەل	2605	1532	868	521	372								0
کاندیدانی تاکەکەسی و پێکهاتەکان	13223	بە (9) کاندیدی تاکەکەسی و پێکهاتەکان (13223) دەنگیان بەدەستهێناوە و هیچکامیان دەرنەچوون											0
کۆی گشتی دەنگی دروست	548015												11

دەرئەنجامی خشتەکە

وەک لەخشتەی (6)ی بازنەی هەڵبژاردنی دهۆکدا دەرکەوتووە، تەنها چوار لیست کورسی گشتی هەڵبژاردنەکەیان بەردەکەوێت بەم شێوەیەی خوارەوە:

پارتی دیموکراتی کوردستان (9) کورسی

هەریەک لەجوڵانەوەی نەوەی نوێ و یەکگرتووی ئیسلامی (1) کورسیان بەردەکەوێت

گریمانە:

ئەو پێنج لیستەی ئۆپۆزسیۆن (نەوەی نوێ، یەکگرتووی ئیسلامیی، ڕەوتی هەڵوێست، کۆمەڵی دادگەریی، بەرەی گەل) پێکەوە بەیەک لیست دابەزن، ئەنجامەکە گۆڕانی بەسەردا دێت و یەکێتی نیشتمانی کوردستان کورسیەکی کەم دەکات دەچێت بۆ هاوپەیمانێتی ئۆپۆزسیۆن و کورسیەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان وەک خۆی دەمێنێتەوە (سەیری خشتەی -7- بکە).

خشتەی ژمارە -7-
بازنەی هەلبژاردنی دهۆک
ئەنجامی لیستی هاوبەشی ئۆپۆزسیۆن

لیستەکان	کۆی دەنگەکان	1.7	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	ژمارەی کورسی
پارتی دیموکراتی کوردستان	402152	236560	134051	80430	57450	44684	36559	30935	26810	23656	21166	19150	9
لیستی هاوپەشی ئۆپۆزسیۆن	104083	61225	34694	20817	14869	11565	9462	8006	6939	6123	5478		2
یەکێتیی نیشتمانی کوردستان	28557	9519	5711	4079	3173	2596	2197	1904	1904	1680			0
ئەوانیتر	13223												0
کۆی گشتی دەنگی دروست	548015												11

وێنەی گشتی شیکارییە کە:

وێنەی گشتی ئە نجامەکانی ئەم شیکارییە ئەوەمان پێدەڵێت، کە ئەگەر کۆی ژمارەی ئەو دەنگانەی لیستە براوەکانی هەڵبژاردنی شەشەمین خولی پەرلەمانی کوردستان بە شێوازی سانتلیگۆی هەمووارکراو هەژمار بکەین ئەوا ژمارەی کورسییەکانیان بە م شێوەیەی لێدێت.

خشتەی ژمارە -8-
ژمارەی کورسیی لیستە براوەکانی هەلبژاردنی پەرلەمانی کوردستان
بە شێوازی سانتلیگۆی هەمووارکراو

لیستەکان	هەولیر	سلێمانی	دهۆک	کۆی گشتی	ریژەی سەدیی
پارتی دیموکراتی کوردستان	9	2	9	20	%45,45
یەکێتیی نیشتمانی کوردستان	3	8	0	11	%25
جولانەوەی نەوەی نوێ	3	4	1	8	%18.18
یە کگرتووی ئیسلامی کوردستان	0	2	1	3	%6.81
کۆمەلی دادگەریی کوردستان	0	1	0	1	%2,27
رەوتی هەلویێست	0	1	0	1	%2.27
بەرەی گەل	0	0	0	0	%0.00
گۆران (التغيير)	0	0	0	0	%0.00
هاوپەیمانی هەرێمی کوردستان	0	0	0	0	%0.00
کۆی گشتی	15	18	11	44	%100

وێنەی گشتی ئەنجامەکانی خشتەی ژمارە 8 پێماندەڵێت، زۆرێک لەو لیستانەی لە هەڵبژاردنی شەشەمین خولی پەرلەمانی کوردستاندا کورسییەک یان زیاتریان بردۆتەوە، مە رج نییە بە هەمان ئە و دەنگانە وە بتوانن هەمان ژمارەی کورسی ببەنەوە، هۆکارە کەشی ئەوەیە ئەگەر لە هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستاندا هەندێک لایەن لە ڕێگەی شێوازی (زۆرترین ماوە باقي الاقوى) وە کورسییەک یان زیاتریان بردبێتەوە ئەوا شێوازی سانتلیگۆی هەمووارکراو بە ئەگەرێکی زۆرەوە ئەو کورسییانەیان لێدەسێنێتەوە چونکە ئەگەر شێوازی زۆرترین ماوە لەبەرژەوەندی ئەو لیستانە دا بێت کە بەنیازی یەک کورسی یان چەند کورسییەکی کەمن، ئەوا بە ئەزموون سەلمێندراوە کە شێوازی سانتلیگۆی هەمووارکراو لە بە رژەوەندی لیستە بەهێزەکاندایە.

دەرئەنجام و پێشنیار:

یە کەم: بەو پێیەی گۆڕینی دەنگ بۆ کورسی لە هەڵبژاردنی داهاتووی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق بە شێوازی سانتلیگۆی هەموارکراوی پلە (1.7)ە، لەبەرئەوە بردنەوەی کورسی بۆ ئەو لیستانە زۆر زەحمەتە، کە لە هەڵبژاردنی شەشەمین خولی پەرلەمانی کوردستاندا هەتا چوار کورسیشیان بردۆتەوە، ئەمەش ئەو لیستانە ناچاردەکات بەوەی لەگەل لیستەکانی دیکەدا بچنە نێو هاوپەیمانێتیەوە .

دووەم : هەتا ژمارەی بازنەی هەڵبژاردنەکان زۆرترین دەنگی بەفیڕۆچووی ئەو لیستانە زۆرتر دەبێت کە لە هەربازنەیەکدا بەتەنیا دەچنە نێو کێبڕکێیی هەڵبژاردنەوە. لەم بارەدا پێکهێنانی لیستی هاوپەیمانێتی ژمارەی دەنگی بە فیڕۆچوو کەمتر دەکاتەوە.

سێیەم: بەو پێیەی جۆری لیستەکە نیمچەکراوەیە، لەبەرئەوە کورسییە براوەکانی لیستەکان زیاتر بۆ کاندیدی بەهێزی ناو لیستەکە و لەسەروشیانەوە بۆ سەرۆکی لیستەکە دەچێت.

چوارەم: زۆریی ژمارەی کاندید بۆ لیستی تەنیا و هاوپەیمانیش باشە بەڵام دەبێت زۆریی ژمارەی کاندید بۆ لایەنە پێکهێنەرەکانی هاوپەیمانێتی بەپێی کێشی دەنگی ئەو لایەنە بێت، ئەگەرنا ئەوا بەخێر بۆ لایەنەکە ناشکێتەوە چونکە لەوبارەدا دەنگەکانی لایەنەکە بەسەر کاندیدە زۆرەکانیدا بڵاو دەبێتەوە و بەمەش ئەگەری مسۆگەرکردنی کورسی کەم دەبێت.

پێنجەم :کاندیدی تاکەکەسی دەرفەتی دەرچوونی نزیکە لە سفرەوە و باشتروایە ئەوانیش بچنە نێو لیستەکانەوە بەتایبەتی لیستی هاوپەیمانێتییەکان.

پەیمانگەی کوردی بۆ هەڵبژاردن

ڕێکخراوێکی ناحکومی سەربەخۆی قازانج نەویستە، ناوەڕاستی ساڵی (2002)، لە لایەن چەند یاساناس و پارێزەرێکەوە دامەزرێنراوە، پەیمانگەکە هەوڵدەدات لە پێناو بڵاوکردنەوەی هۆشیاری دەنگدەران و هەموارکردنی یاسای هە ڵبژاردنە گشتییەکان لە ئەنجومەنە هەڵبژێردراوەکانی عێراق و هەرێمی کوردستاندا.

kielections@gmail.com

www.kielections.com